

UMENIE NA

Text: Andrea Fajtl - veteran-oldtimer.sk

Foto: Ján Sachr

Prinášame vám rozhovor s umeleckým maliarom Jánom Sachrom, ktorý dáva obyčajnému kartónu nový rozmer. Ján Sachr tvorí z kartónov trojrozmerné umelecké diela, pričom sa zameriava prevažne na športové historické vozidlá americkej výroby.

■ *Kedy ste objavili svoj umelecký talent?*

Umelecký talent sa u mňa neprejavoval odmalička, kreslil som ako každé iné dieťa, a to až do tej miery, že som o túto činnosť po chvíli stratil záujem. Nie, že by ma snáď nebavila, ale to, čo som vytvoril, nespĺňalo moje očakávania. Bolo to príliš detské a predstava, ktorú som mal, celkom odlišná. Až s pribúdajúcim vekom sa mi začali moje diela páčiť a tvorbou som trávil viac času. Výtvarná výchova ma však príliš nebavila, chcel som maľovať autá, lietadlá, lode, a to stále dookola a lepšie, pretože nič iné mi neprinášalo to správne potešenie. Pri štúdiu na strojárskych priemyslovke (kam som zavítal iba zo zvedavosti, pretože ma zaujímal ako funguje motor, prevodovka a iné súčasti automobilov) som veľa rysoval, preto nájdete na mojich obrazoch ostré, presné hrany. Snažím sa zachovať proporcie vozidiel čo najvernejšie.

■ *Ako ste sa dostali k maľovaniu olejom na lepenku?*

Tomuto môjmu vynálezu pomohla náhoda, zhoda okolností a tiež moja nešikovnosť. Rodičia pred niekoľkými rokmi kúpili plochú televíziu. Nemal som v tom období doma žiadne výkresy, a tak som vzal z núdze kartón, v ktorom bola televízia zabalená, pričom sa mi práca s ním veľmi zapáčila. Raz som nad obrazom neobozretne večeral sardinky. Priamo som si tak kľedoval o poriadny zásah kvapkou oleja a ten sa do kartónu okamžite vpil. Na nešťastie, na masťnom povrchu farby nedržia, a tak mi zo zúfalstva napadlo zasiahnuté miesto vyrezať. Odkryl sa

mi pohľad na vlnitú lepenku pod rovným povrchom, fantázia zapracovala a nápad bol na svete. Ak by bol sled udalostí s novou televíziou, sardinkami a nedostatkom výkresov iný, asi by som na to nikdy neprišiel.

■ *Prečo práve lepenka? V čom je maľovanie na lepenku iné?*

Lepenka je u mňa prvoradá z viacerých dôvodov. Na rozdiel od plátna alebo klasického bieleho výkresu ju spoznáte na prvý pohľad. Má mnoho odtieňov svetlohnedej, čo jej dodáva vlastnú atmosféru, ktorá sa k starým autám výborne hodí. Okrem farieb sa na lepenke tiež vyberiem so skalpelom. Po odrezaní hornej vrstvy, na ktorej je namaľovaný automobil, sa odkryje vlnitá časť, ktorá sa výborne hodí na znázornenie chladičov, odvetrávania na aute alebo na prácu s pozadím.

Pomáha mi vytvoriť priestorový efekt, a to aj pri písmenách, ktoré tiež vyrezávam. Pri každom obraze si všetko premyslím dopredu, pretože je dôležité určiť či má byť vlnitá vrstva vodorovná alebo zvislá tak, aby to pôsobilo čo najlepšie. Ďalšou výhodou je možnosť kartónu na seba nalepiť, kombinovať rôzne druhy, hrúbky... Možností je naozaj veľa a sám som ešte nestihol vyskúšať všetky. Posledný obraz som napríklad vytvoril z troch vrstiev, ktoré som na konci zlepil dohromady. Lepenka pri práci výborne schne, ako materiál dokáže nasiaknuť veľké množstvo vody, a tak môžem pracovať aj s akvarelovými farbami bez toho, aby sa lepenka začala krútiť. Navyše je aj farebne stála tým, koľko tejto farby dokáže absorbovať. Jednoducho ide o materiál, ku ktorému si môžete veľa dovoliť a skoro nič vás nestojí.

KARTÓNE

Ak teda nepočítam občasné výjazdy do obchodu s nábytkom, kde hľadám materiál pre svoje ďalšie diela. Kartón, pôvodne určený na ochranu nábytku, tu leží nepotrebný a vyhodený. Než sa mi dostane do rúk, má každý kus svoj vlastný príbeh a celkovo teda ide o veľmi prehliadaný materiál. Pri práci s kartónom má naplňa pocit, že dokážem v podstate z tak bezcennej veci vytvoriť niečo, čo u druhých vzbudzuje obdiv a páči sa im to.

■ Na vysokej škole ste mali bakalársku prácu na tému „Analýza tlačenej a televíznej reklamy v segmente športových vozov v USA v 60. a 80. rokoch“. Vaše práce sú o rýchlych autách prevažne z Ameriky. V čom vás tak fascinujú?

Táto otázka by bola na dlhé rozprávanie, pokúsím sa byť preto čo najstručnejší. V USA mali rýchle autá vždy svoje miesto, a to zďaleka nehovorím iba o profesionálnych pretekoch. Každá generácia si užila s autami svoje. Napríklad v 30. rokoch, keď sa za prohibície pašoval podomácky pálený alkohol v špeciálne upravených civilných autách, schopných ujsť polícii. Pašeráci tajne postavili pretekársku trať, aby mali kde „trénovať“ a hneď na to vznikla séria pretekov dnes známa ako NASCAR. Rovnako tak v povojnovom období, keď sa vojaci vrátili zo

svetových bojísk a s ojazdenými, upravenými autami organizovali preteky na opustených vojenských letiskách. Tak vznikli preteky na štvrt míle. Keď vypukla kórejská vojna, boli snom vojakov ikonické križníky 50. rokov a keď sa vojaci pre zmenu z Vietnamu vracali, vrcholila éra muscle cars, Mustangov, Camaro, Charger, Challenger... Pre Európana bude auto vždy niečím iným ako pre Američana. My autá kupujeme, používame, udržiujeme, pokiaľ to ide, a až potom putujú na vrakovisko. Za morom bolo a je rýchle auto zároveň zosobnením majiteľa a jeho životného štýlu, do ktorého investoval čas a peniaze. Takého vzoru

sa zbavuje oveľa ťažšie. Podobne je to poznať aj v obchodnej sfére. Za veľký predajný úspech Mustanga mohla skutočnosť, že si u Forda uvedomili, čo zákazníci naozaj chcú – nové vozidlo presne podľa svojich predstáv, a to priamo z továrne. Katalógy príplatkovej výbavy boli naozaj obsiahle a to isté platí aj o širokej ponuke náhradných dielov a úpravcov sériových automobilov (Shelby, Yenko). V Amerike sa tiež dosť často stáva, že auto je členom rodiny desiatky rokov a dedí sa z otca na syna. Ruku na srdce, ako často sa dedia v rodine škodovky, ak sa toho vôbec dožijú?

■ Používate aj iné techniky a spôsoby maľby?

Techník maľby, samozrejme, používam viac a tiež ich kombinujem. Najviac pracujem s tušom, ktorý sa dnes vyrába v rôznych farbách a je možné namiešať ho do potrebného odtieňa. Ak sa nanesie viac vrstiev, krásne kryje a prakticky nie sú vidieť ťahy štetcom. Kresby sú potom takmer ako vytlačené. Tiež pracujem s akvarelom, nastrúhanými pastelmi, používam spreje, vystrihujem si šablóny. Celý postup mám rozpísaný aj s obrázkami na svojich webových stránkach. Poslednú dobu skúšam tiež maľbu na kvalitné farebné papiere s vysokou gramážou, pričom výsledok sa už viac podobá na grafiku.

■ Vaše obrazy prezentujete na vlastnej stránke www.cartoon-art.eu, kde sa tiež dajú kúpiť. Maľujete aj na základe objednávok? Kde by mohli naši čitatelia vidieť vaše obrazy naživo?

Maľujem predovšetkým na základe objednávok a ak mi zostáva čas, tvorím podľa chuti. Ľudia sa na mňa obracajú na základe doporučení, po osobnom stretnutí na výstavách alebo na zrazoch veteránov. Spoloč-

ne sa dohodneme na parametroch obrazu – rozmeroch, materiáli, ráme a termíne, na základe čoho potom stanovím cenu. Zatiaľ mám slovenskú premiéru ešte pred sebou, som ale milo prekvapený účasťou Slovákov na akciách a výstavách v ČR. Ďalšou akciou, ktorú si určite nenechám ujsť, bude Classic Show v Brne, ktorá sa

uskutoční v marci 2016. Cez leto môžete stretnúť na zrazoch veteránov po celej Českej republike.

Ďakujem za vaše odpovede a prajem vám veľa úspechov a námetov v ďalšej tvorbe. Samozrejme, budeme radi, ak nás budete informovať o vašich výstavách aj na Slovensku.

